

#מוגנים - שבוע מערכת החינוך בנושא פגיעות מיניות ברשת – מניעה, זיהוי והתמודדות

פגיעה מינית ברשת¹ - נארים צק קטט

שיעור כישורי חיים לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה

השימוש באינטרנט הפך בשנים האחרונות לחלק בלתי נפרד מהחיים בכלל ומחייהם של ילדים ובני נוער בפרט. האינטרנט כמרחב חיים נוסף, מספק הזדמנויות להתפתחות אישית וחברתית ולמידה. הוא מספק סקרנות ועניין, מפיג בדידות ומאפשר שייכות. מנגד, הוא גם מגביר את החשיפה והסיכון לאלימות ולפגיעה.

בשנים האחרונות התפתחה זירה חדשה וייחודית של פגיעות מיניות ברשת. האוכלוסייה החשופה ביותר לפגיעות אלה הינה באופן טבעי ילדים ובני נוער אשר מרבים להימצא בה. התנהגות של פגיעה מינית ברשת מסוגים שונים עלולה לעיתים להיתפס על ידי ילדים ומתבגרים כנורמטיבית למרחב המקוון. כמבוגרים משמעותיים תפקידנו חשוב מתמיד - לתווך את מציאות הרשת. עלינו להעניק לתלמידינו כלים לזיהוי מצבי איום, פיתוי וסיכון ברשת. תפקידנו בהקשר זה, כמבוגרים משמעותיים, חשוב יותר מתמיד. אנו נדרשים לתווך, לאפשר לתלמידים בדיקה עצמית ולהעניק להם כלים לקבלת בחירה מושכלת המתבוננת פנימה והחוצה. כלים לבדיקה עצמית המאפשרת לתלמידינו לעצור לרגע ולפעול מתוך שיקול דעת הלוקח בחשבון את עצמם ואת הזולת.

¹ כתיבה: היחידה למיניות ומניעת פגיעה יחד עם תחום החינוך במערך הלאומי להגנה על ילדים ונוער ברשת

מטרות

1. התלמידים ילמדו אודות מצבי פגיעה מינית.
2. התלמידים יקיימו שיח משמעותי בנושא פגיעה מינית ברשת
3. התלמידים ילמדו מהן הנורות האדומות לפגיעה מינית ברשת.
4. התלמידים ירחיבו את דרכי ההתמודדות במצבים אלה ובכללן פנייה לעזרה.

שימו לב

- **שימרו על גבולות השיח:** השיחה תתקיים תוך שמירה על פרטיות, וההתייחסות למקרים פרטניים במידה ויעלו, תעשה באופן אישי.
- **נהלו את השיח הרגשי:** חשוב לאפשר העלאת מגוון רגשות ועמדות, יחד עם זאת עלינו להיות רגישים למתח בין חינוך לאחריות להתנהלות בטוחה ברשת ובכלל לבין פיתוח אמפטיה לקורבן פגיעה.

שיח בזוגות/ בקבוצות/ במליאה- לפי שיקול דעת המורה

סוגיות לשיח בו כל אחד ישתף את בן זוגו או את חברי הקבוצה מה עמדתו וניסיונו בסוגיה

הנדונה: (כרטיסי הנושאים לדין נמצאים בנספח)

- **שמירת תמונות וסרטונים אינטימיים** בטלפון הנייד, **שליחתם** (לחברים טובים, לאנשים שמכירים ברשת, לזרים)
- **הפצת תיעוד פרטי** ללא הסכמה.
- **הגדרות פרטיות** ביישומים השונים. חוזק סיסמא, למי חשוף המידע? האם חשוף מיקום? עד כמה חשופים הרגלי הבלוי שלנו?
- **התחזות ברשת**
- **שיח ברשת עם אנשים שאינם מוכרים** לנו מהמרחב הפיזי (אנשים שעוד לא פגשנו).
- איך נוצר **אמון** באדם אתו אני משוחח ברשת.
- **הצעות עבודה** ברשת.
- מסירת פרטים אישיים ברשת
- **פיתויים** ברשת
- **קביעת פגישות** פנים אל פנים עם אנשים שהכרנו ברשת.
- כשמשהו מרגיש לנו לא טוב/לא בטוח **את מי נשתף?**

לשיתוף במליאה:

תובנות שעלו בשיח הזוגי/הקבוצתי- לגבי הנקודות הבאות:

- מצבי סיכון ברשת
- דרכי זיהוי של מצבי הסיכון ברשת
- איך התמודדתי עד היום
- דרכים יעילות להתמודדות עם מצבי סיכון ברשת
- למי פנית/י/ אפנה לעזרה

לשיקול דעת המורה, ניתן להרחיב את הדיון בעזרת אחד מהסרטונים לחט"ב ולחט"ע:

[פרטיות ברשת](#) לכיתות ז'-ח'

סרטון האנימציה מציג את הסוגיה של פרטיות ברשת ומעביר את המסר של אי מסירת פרטים אישיים לאדם שהכרנו ברשת. הילדים אינם תופסים את השיח עם אדם ברשת כשיח עם אדם זר. זאת מכיוון שהם מתכתבים אתו בנושאים משותפים וחווים אותו כמוכר, אפילו כחבר.

על המורה לחדד את המסרים הבאים לסיכום הצפייה בסרטון:

1. יש לנו מכרים ברשת שלעיתים הופכים לחברים גם פנים מול פנים.
2. לעיתים האדם עמו אנו משוחחים ברשת, אינו האדם שהוא מציג ועלול להיות מתחזה.
3. כשמישהו שטרם פגשנו פנים מול פנים מבקש מאתנו פרטים אישיים אנחנו לא מוסרים, כחלק מכללי גלישה בטוחה.
4. שיתוף ההורים הוא חשוב כי יש להם יכולת להגן עלינו בעת הצורך.

[הפצת תמונה](#) לכיתות ז'-יב'

סרטון זה ממחיש באמצעות העולם האמיתי את המתרחש בעולם הווירטואלי. הוא מציג לתלמידים איך העלאת תמונה, שהיא עניין שבשגרת יומם, הופכת מחוץ לשליטתך – הן מבחינת כמות הנמענים והן מבחינת זהותם. כשתלמידים מצלמים את עצמם, התמונה נמצאת ב"ענן" ברשת, היא ניתנת להשגה והפצה.

על המורה לחדד את המסרים הבאים לסיכום הצפייה בסרטון:

1. יש לחשוב על צילום עצמי, "סלפי", ולהימנע מצילום במצבים אינטימיים או עירום.
2. חשוב להיות מודע להשלכות ההעברה של תמונה - שלי או של אחר – והפגיעה הטמונה בה.
3. יש לגלות אחריות ולדווח על אירוע של צילום או הפצת תמונות או סרטונים שאינם מתאימים.

[הפצת תמונה](#), [הפצת תמונה](#), [הפצת תמונה](#), [הפצת תמונה](#)

לכיתות ז'-יב'

סרטונים אלה הם מתוך סדרת הסרטונים "תשמור על האצבע שלך" המסבירים לתלמידים במסרים קצרים וחדים את משמעות ההעברה וההפצה של תמונות/סרטונים שאינם מתאימים.

שיח בעקבות הצפייה:

1. איך הרגשתם לנוכח הקמפיין?
2. האם לדעתכם קמפיין הסברה כגון זה מועיל ומשפיע על שימוש שקול יותר בגלישה ברשת?
3. מהן התובנות שלכם בעקבות הצפייה ולסיכום השיעור?

סחיטה מינית ברשת – לכיתות י"ב

שימו לב - סרטון זה אינו פשוט לצפייה. על המורה לצפות בו טרם השיעור ולחשוב היטב האם מתאים לכיתה או שמא יש להימנע מהקרנתו. הסרטון מכיל מסרים וצילומים בוטים, סקסיסטיים ומגדריים ואין להקרין במידה ולא נותר זמן לתיווך ולשיחה בעקבותיו. סרטון האנימציה מציג לתלמידים את התופעה של סחיטה מינית ברשת. באמצעות שיח שנראה ידידותי, הנער נגרר לצילום עצמי ולמעשים מיניים שבגינם הוא נסחט, תוך איום שאם לא ישלם, יופצו התמונות והסרטונים האינטימיים.

ניתן לשאול את התלמידים :

1. איך אתם מרגישים בעקבות הצפייה בסרטון?
2. אילו מחשבות הוא עורר בכם ?
3. האם שמעתם או נתקלתם באירוע דומה?
4. איך ניתן היה להימנע מהמצוקה אליה נקלע הנער בסרטון?
5. כיצד עליו לפעול כעת?
6. מה אתם לוקחים אתכם מהסרטון?

מומלץ לחדד לסיכום:

- אל תעביר תמונה, מסר, סרטון בעלי תוכן פוגעני או אינטימי. הפגיעה במצולם- קשה.
- לפני הפגיעה (באם ניתן), בזמן הפגיעה ואף לאחריה, אף פעם לא מאוחר - שתף מבוגר שאתה סומך עליו - מורה, מחנך/ת, יועץ/ת ותדווח על המקרה.

מסרים חשובים לסיכום השיעור:

- אנשים שאינם מוכרים לנו עלולים להיות מתחזים.
- אנשים שהכרנו ברשת עשויים לפגוע בנו לאחר שרכשו את האמון שלנו.
- כשפרופיל מעלה הרבה "stories" ונראה פעיל או כשפרופיל יש הרבה עוקבים, זה לא בהכרח מעיד עליו שהוא פרופיל אמיתי ואמין. (לעיתים אנשים מתחזים עושים זאת בצורה מתוחכמת וכך מיצרים עוקבים רבים)
- כשמגיעה הצעת עבודה לילדים ובני נוער ברשת לצורך הופעה או פרסום כגון דוגמנות- זה מצריך אישור הורים על פי חוק. אם אין בקשה לאישור הורים מצד המציע או אם יש מצדו

הפצרה להתחיל לעבוד ללא ידיעת הורים- זה צריך להדליק נורה אדומה שמדובר אולי בניסיון פגיעה.

- **חשוב לא לשמור בנייד תמונות וסרטונים אינטימיים**, ולא לשלוח אותם לאף אחד, גם לא לחברים טובים. כך נמנע אפשרות להפצת תיעוד פרטי ללא הסכמתנו.
- חשוב לשים לב **להגדרות פרטיות** ביישומים השונים. סיסמא בטוחה, למי חשוף המידע האישי, כדי למנוע אפשרות של חשיפת הרגלי הבילוי שלנו למי שאנו לא מעוניינים בכך.
- במקרה של פגיעה חשוב **לתעד** את המידע הפוגעני (צילום מסך)
- **פנייה לעזרה**: הורים, מחנכת, יועצת, מנהלת, חברים.
- יש להימנע מכניסה לקבוצות ווטסאפ פתוחות (כניסה לקבוצה באמצעות לינק) . בקבוצות אלו יתכן ונמצאים אנשים שאנחנו לא מכירים שעלולים לקיים תקשורת פוגענית עמנו, כגון: שליחת תמונות פורנוגרפיות. אנשים אלה אוספים מידע אישי של פרטי ההתקשרות שלנו ועלולים ליצור עמנו קשר אישי ולהמשיך בתקשורת הפוגענית.
- ניתן ומומלץ לפנות למטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת להיוועצות וקבלת עזרה במקרי פגיעה.

כל זמן הוא הזמן הנכון להתלונן על הפגיעה!

אפשר וצריך לפנות לעזרה, בכל שלב בתהליך הפגיעה:

אם הצלחתם לזהות מראש שזו פגיעה ומנעתם אותה – חשוב לשתף כדי לקבל עידוד ותמיכה וכדי לוודא שאותו אדם לא יפגע בבני נוער אחרים.

אם הפגיעה מתרחשת כעת ואתם נתונים עכשיו לאיום, סחיטה, פיתוי או פגיעה פיזית – חשוב לשתף כדי לעצור את הפגיעה, לשמור עליכם ולמנוע מהפוגע להמשיך לפגוע.

אם הפגיעה הסתיימה – חשוב לשתף כדי לקבל שתוכלו לקבל תמיכה ועזרה וכדי למנוע מאותו אדם לפגוע בבני נוער אחרים.

לסיכום

בסבב – למי אני יכול לפנות כשעולה בי ספק לגבי תקינות קשר מסוים ברשת וכשאני חש שאני זקוק לעצה ואולי אפילו לעזרה? מנו 3 כתובות משמעותיות עבורכם (מהמשפחה, החברים, צוות חינוכי, מכרים, צוות רפואי ועוד)

חשוב מאוד להזכיר כאן את אופציית ההגנה ברשת ובטלפון של מוקד 105, בהקשר של פנייה לעזרה. (למורה, ראי נספח מספר 3).

איך נוצר אמון באדם אתו אני
משוחח ברשת?

כשמשהו ברשת
מרגיש לנו לא
טוב, לא בטוח...
את מי נשתף?

שמירת תמונות וסרטונים אינטימיים
בטלפון הנייד והפצתם (לחברים טובים,
לאנשים שמכירים ברשת, לזרים)...

הפצת תיעוד פרטי ללא הסכמה.

הגדרות פרטיות ביישומים השונים. חוזק סיסמה,
למי חשוף המידע? האם חשוף מיקום? עד כמה
חשופים הרגלי הבילוי שלנו?

התחזות ברשת

הצעות עבודה
ברשת.

שיח ברשת עם אנשים
שאינם מוכרים לנו מהמרחב
הפיזי (אנשים שעוד לא
פגשנו).

מסירת פרטים
אישיים ברשת

נספח מספר 2 – סוגי פגיעות מיניות ברשת:

- א. **צילום תמונות/סרטונים אינטימיים ללא ידיעת המצולם ו/או ללא הסכמתו**
- ב. **הפצת תמונות/סרטונים אינטימיים ללא ידיעת המצולם ו/או ללא הסכמתו**
- ג. **צילום עצמי והפצה עצמית של תמונות או סרטונים בעלי תוכן אינטימי**
- ד. **הפצת תמונות/סרטונים בעלי תוכן פורנוגרפי של אנשים זרים/לא מוכרים ללא רשות המקבל.**
- ה. **החזקה והפצה של חומרים פורנוגרפיים בהם מצולמים קטינים.**
- ו. **הפצה עצמית ביוזעין של תמונות וסרטונים בעלי גוון מיני/פורנוגרפי ללא אישור המקבל.**
- ז. **סקסטורשין – סחיטה באיומים על בסיס תמונות, סרטונים או טקסטים בעלי אופי מיני.**
- ח. **פדופיליה ברשת – יצירת קשר עם קטינים בפרופיל מזויף, תוך פיתוי ושכנוע להצטלם/ לשלוח צילומים/ לבצע בעצמם מעשים מיניים למול מצלמה.**
- ט. **קביעת מפגשים עם קטינים דרך הרשת בעזרת פרופיל מזויף לצורך פגיעה מינית ממשית בהם.**
- י. **עבירות אינוס/ מעשה סדום/ מעשה מגונה ברשת – (החוק בנושא אונוס, מעשה סדום ומעשה מגונה תקף גם לגבי פגיעה ברשת)**
- יא. **שידול לזנות דרך הרשת**

נספח מספר 3 – מידע על המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת - מוקד 105

נספח מספר 4 – איך נזהה את סימני האזהרה לפגיעה מינית ברשת?

איך אפשר לדעת שמנסים לפאז בנו דרך הרשת? #האצבעות_יודעות

קיבלת הצעה ברשת ממישהו שאינך מכיר באופן אישי, מישהו שאינו חבר או חברה. אתה מתלבט: אולי זו הצעה שווה וטובה? אולי לא. אולי זאת הצעה שעלולה לפתות אותך, לשקר לך ולגרום לך להיפגע. איך תדע? #האצבעות_יודעות

הבט על כף ירך וסגור את אצבעותיך לאגרוף. כעת ענה על 5 שאלות, אחרי כל תשובה פתח אצבע אחת:

1. האם בקש ממך לכתוב פרטים אישיים או לפזח תמונות אישיות?
2. האם בקש ממך לשמור זאת בסוד וללא תאנה להורית?
3. האם מחמיאים לך ואומרים לך שאתה ממש מיוחד?
4. האם מציעים לך להיפגש ללא ידיעת הורית?
5. האם מבטיחים לך פרסום, כסף, פאיסה עם מפורסמים או מתנות?

הבט על היד שלך... היא אומרת לך "עצור"
כל אצבע ביד שלך מסמנת לך – אל תקליד, אל תענה, אל תשלח
אל תמשיך להיות בקשר עם האדם הזה, הוא עלול לפגוע בך.
ספר עליו מיד להוריך, למורה או ליועצת
אין כמוך! אתה יודע לשמור על עצמך!

